

Riktlinjer

2026-01-16

Riktlinjer för investeringar i Bräcke kommun

Fastställt av: Ange namn/instans

Datum: Välj datum

Diariernr: Ange diariernr

För revidering ansvarar: Ange titel, enhet eller avdelning

För eventuell uppföljning ansvarar: Ange titel, enhet eller avdelning

Dokumentet gäller för: Ange titel, enhet eller avdelning

Dokumentet gäller till och med: Ange datum

Bräcke
kommun

Innehållsförteckning

Riktlinjer för investeringar	3
Inledning	3
Ansvar	4
Grundprinciper	5
Kategorier och typer	5
Underhåll och reinvesteringar	5
Nyinvesteringar	6
Verksamhetsanpassningar av lokaler	7
Inventarier	7
Investeringar i annans fastighet	7
Finansiering av investeringar	7
Immateriella investeringar	8
Finansiella investeringar	8
Investeringsprocess	8
Roller och indelning	4
Fem-årig investeringsplan	8
Uppföljning och redovisning	8
Aktivering	9
Avskrivningar	9
Internränta och verklig ränta	10
Komponenter	10
Nedskrivningar	11
Utrangering eller avyttring	11
Inventarielistor	11

Riktlinjer för investeringar

Inledning

Riktlinjerna omfattar främst investeringar i materiella anläggningstillgångar. Immateriella och finansiella anläggningstillgångar berörs kortfattat. Riktlinjerna omfattar inte heller redovisning av tillgångar som kontrolleras genom hyres- och leasingavtal.

En investering är en kapitalsatsning som får konsekvenser under en längre tid där utgiften bedöms innebära framtida ekonomisk nytta för verksamheten. Många faktorer spelar in när ett investeringsbeslut ska tas, till exempel måste beslut fattas om investeringen stämmer in i den övergripande strategin, om det finns pengar att investera med och utrymme för kapitalkostnader och förändrade driftskostnader.

Syftet med riktlinjer för investeringar är att:

- skapa en enhetlig tillämpning för planering, redovisning och uppföljning av investeringar.
- vara styrande så att målen för God ekonomisk hushållning uppnås.
- tydliggöra roller, ansvar och befogenheter i arbetsprocessen.

Riktlinjerna följer lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR 2018:597) samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer, främst rekommendation R4 "Materiella anläggningstillgångar".

Definition av investering

Definitionen av en investering avser anskaffning av tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav, så kallade anläggningstillgångar.

Enligt reglerna över vad som är en investering och vad som kan aktiveras som anläggningstillgång krävs att:

- den antas ha en ekonomisk livslängden på minst tre år.
- den har ett anskaffningsvärde på minst ett prisbasbelopp.
- den genererar framtida ekonomiska fördelar eller ökad servicepotential.
- anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

För en investering som är en del i en större anskaffning med naturligt samband ska det sammanlagda värdet vara uppfyllt. Exempel är investeringar som kan definieras i ett rumsbegrepp som till exempel inredning till en lektionssal. Finns det tveksamheter ska varje anskaffning bedömas var för sig. Om reglerna ovan inte är uppfyllda, är anskaffningen att betrakta som driftkostnad. Mark och konst betraktas alltid som investeringar.

Om det finns pengar kvar i investeringsbudgeten eller i driftbudgeten får inte vara styrande för om anskaffningen är att betrakta som en investering eller som en driftkostnad.

Ansvar

Kommunfullmäktiges ansvar

Kommunfullmäktige fastställer i juni en investeringsplan (ramar för det kommande budgetåret och de efterföljande fyra planåren) i kommunplanen.

Eventuella behov av utökningar av investeringsramar under budgetåret måste hanteras som egna ärenden och beslutas av kommunfullmäktige.

Vid årsskiften kan investeringsprojekt som inte hunnit färdigställas, begäras ombudgeterade till nästkommande år. Det är kommunfullmäktige som beslutar om det.

Den totala investeringsramen avgörs varje år utifrån de finansiella målen i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning och de årliga finansiella målen.

Investeringsplanen redovisas i tre olika nivåer:

- VA- och renhållningsinvesteringar
- Reinvesteringar, inklusive verksamhetsanpassningar.
- Nya investeringsbehov

Alla förändringar i investeringsbudgeten som är av principiell beskaffenhet ska beslutas av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för att genomföra kommunens samtliga investeringar. När det gäller VA- och renhållningsinvesteringar genomförs de i samverkan med driftbolaget Vatten och Miljöresurs Mitt AB.

Investeringsplanen för kommunens investeringar fördelas till avdelningarna på projektnivå och beslutas i kommunstyrelsens verksamhetsplaner i november.

Kommunstyrelsen har rätt att, utifrån ändrade förutsättningar, besluta om ändringar inom kommunfullmäktiges beslutade investeringsbudget. För beslut om ändringar gäller följande:

- Den totala investeringsramen för budgetåret får inte överskridas.
- Helt nya investeringsprojekt kan enbart växlas mot att ett tidigare beslutat investeringsprojekt helt eller delvis tas bort ur planperioden. Helt nya objekt av principiell betydelse, ska dock alltid beslutas av kommunfullmäktige.

Tjänsteorganisationens ansvar

Samhällsbyggnadsavdelningen ansvarar för investeringar i fastigheter, idrotts- och fritidsanläggningar, gator och vägar, vägbelysning, park och gallerbrunnar.

Samhällsbyggnadsavdelningen ansvarar som företrädare för huvudman, även för kommunens investeringar inom de taxefinansierade verksamheterna VA och renhållning. Vatten och Miljö Resurs Mitt AB genomför de av kommunfullmäktige beslutade investeringarna på uppdrag av huvudmannen. I samhällsbyggnadsavdelningens investeringsbudget ingår årliga belopp för reinvesteringar. Nyinvesteringar som inte definieras som reinvesteringar eller verksamhetsanpassningar, ska alltid budgeteras som egna projekt.

Staben ansvarar för kommunens IT-investeringar.

Vård- och socialavdelningen och skol- och barnomsorgsavdelningens investeringsbudgetar omfattar verksamhetsinventarier.

Kommunledningen har en investeringsbudget för uppkomna behov.

Grundprinciper

Kategorier och typer

Investeringar kan delas in i två kategorier:

- **Skattefinansierade investeringar** – avser investeringar där drift- och kapitalkostnader ska finansieras med skattemedel. Exempel på investeringar som bör prioriteras är sådana som leder till sänkta driftskostnader.
- **Avgiftsfinansierade investeringar** – avser investeringar inom VA- och renhållningsverksamheten och som anses vara nödvändiga för den fortsatta driften eller utifrån nya lagkrav.

Investeringar kan delas in i olika typer:

- **Reinvesteringar** är investeringar som syftar till att återställa anläggningar till minst den tidigare fastställda nivån.
- **Nyinvesteringar** är framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta än vad kommunen har idag. De kan också vara tvingande utifrån lag- och myndighetskrav.
- **Verksamhetsanpassningar** avser investeringar i syfte att anpassa, i huvudsak lokaler, för att möta verksamheternas förändrade behov.

Reinvesteringar

Reinvesteringar är investeringar som görs för att ersätta eller återställa befintliga anläggningar, utrustning eller infrastruktur som har förbrukats eller blivit tekniskt omoderna. Syftet är att bibehålla nuvarande kapacitet och funktion, inte att utöka anläggningen. Exempel kan vara utbyte av tak på fastighet, utbyte av VA-ledningar eller utbyte av maskinell utrustning.

För att klassificeras som reinvestering krävs minst tre års ekonomisk livslängd, att den ska användas för stadigvarande bruk och att kostnaden överstiger ett prisbasbelopp.

Viktigt att beakta är om det finns ett kvarvarande bokfört värde för den anläggningstillgång som byts ut. Då ska den utrangeras ur anläggningsregistret och kvarvarande bokfört värde ska kostnadsföras.

En förkalkyl ska alltid göras för varje reinvestering med kostnad för reparation/utbyte, påverkan på drift, avskrivningar och eventuell utrangering för den anläggning som byts. Avstämning om utrangering ska alltid ske med ekonomifunktionen.

Nyinvesteringar

Större nyinvesteringar

Större nyinvesteringar =>10 mnkr ska alltid ses som principiellt viktiga och beslutas av kommunfullmäktige. Exempel på större investeringar kan vara ny- eller ombyggnation av skola, särskilt boende eller liknande.

Större nyinvesteringar bör alltid föregås av en förstudie.

Planerings- och förstudiefasen kan bestå av framtagande av översiktsplan och detaljplan samt förstudier av det som ska byggas. Samtliga utgifter som hör ihop med planerings- och förstudiefasen ska kostnadsföras direkt.

Det är först när det finns ett beslut om att genomföra investeringsprojektet som utgifter, till exempel kostnader för projektering, kan belasta investeringen och aktiveras som anläggningstillgång. Om beslutad investering ändå inte genomförs ska kostnader för projektering och liknande kostnader kostnadsföras direkt.

Större nyinvesteringar ska alltid hanteras av en styrgrupp, som ett eget projekt, i syfte att kvalitetssäkra och tillse att investeringen hanteras kostnadseffektivt. Styrgruppen ska upprätta projektbeskrivning med tillhörande investeringskalkyl där ekonomiska konsekvenser som finansiering, kapitalkostnader, driftkostnader med mera beaktas. Ansvar och roller för beställare, utförare och beslutsfattare, ska tydliggöras och fastställas. Projektbeskrivningen ska godkännas och signeras av samhällsbyggnadschef och personal- och ekonomichef, innan beslut om investering tas av kommunfullmäktige.

Igångsättningsbeslut krävs för alla större nya investeringar (=>10 mnkr). Kommundirektör får besluta om igångsättning enligt delegationsordningen.

Mindre nyinvesteringar

För mindre nyinvesteringar räcker det oftast att ta fram en enklare kalkyl med kostnad, förslag på finansiering och påverkan på driftbudgeten, för att se att kommunen får nytta av investeringen.

Verksamhetsanpassningar av lokaler

Mindre Anpassningar av lokaler för verksamhetens behov som inte är värdehöjande för byggnaden men som ökar servicepotentialen för verksamheten kan hanteras som investering om nyttjandeperioden beräknas till minst tre år. I annat fall hanteras det som driftskostnad.

Tillgänglighetsanpassningar upp till en nivå motsvarande gällande byggregler och som varaktigt gagnar byggnaden hanteras som driftskostnad eller investering beroende på om det är värdehöjande för byggnaden eller inte.

Bedömningen görs av fastighetsförvaltare i samråd med ekonomifunktionen.

Inventarier

För anskaffningar av inventarier som har ett naturligt samband med varandra, eller som kan anses ingå som ett led i en större investering, ska bedömningen av vad som ska räknas som inventarier av mindre värde göras utifrån inventariernas sammanlagda anskaffningsvärde. Med naturligt samband mellan flera inventarier avses inventarier som har funktionellt samband och som förvärvats för att användas tillsammans som en enhet. Exempel kan vara anskaffning av kontorsdatorer under förutsättning att de uppfyller övriga kriterier enligt definitionen för investeringar.

Korttidsinventarier och inventarier av mindre värde räknas inte som investeringar och kostnadsförs i sin helhet i samband med anskaffningen. Med korttidsinventarier avses inventarier som kan antas ha en ekonomisk livslängd om högst tre år och/eller där anskaffningsvärdet är lägre än ett prisbasbelopp.

Investeringar i annans fastighet

I Bräcke kommun bedrivs nästan all verksamhet i egna lokaler. Om det behöver göras Anpassningar i hyrda lokaler ska det i första hand ske av fastighetsägaren. Om kommunen ska göra en sådan investering, betraktas det som en nyinvestering och ska aktiveras i balansräkningen som förbättringsutgift på annans fastighet. Allmänt gäller att avskrivningstiden ej får överskrida kontraktstiden. Är fastigheten avsedd att nyttjas under kortare tid än tre år ska förbättringsutgifterna kostnadsföras direkt.

Finansiering av investeringar

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och budgeterade finansiella mål ska vara vägledande för den 5-åriga investeringsplanen. Finansiering av reinvesteringar och verksamhetsanpassningar ska ske inom det kassaflöde som genereras av den löpande verksamheten, avskrivningar och resultat för att inte belasta kommunens ekonomi i form av lån och räntekostnader. Kapitalkostnader ska inrymmas i driftbudgeten.

Finansiering av större nyinvesteringar som till exempel i skolor eller äldreboenden och inom VA- och renhållningsverksamheten kan ske via upplåning genom beslut i kommunfullmäktige.

Kapitalkostnader inom VA- och renhållningsverksamheten ska helt finansieras av taxekollektivet.

Immateriella investeringar

Bräcke kommun

Till immateriella investeringar räknas utgifter för forsknings- och utvecklingsarbete samt goodwillvärden om de bedöms bli av betydande ekonomiskt värde för verksamheten under kommande år. De ska ha ett varaktigt värde och periodisering ska bedömas vara nödvändig för att uppnå en rättvisande resultaträkning. RKR:s rekommendation R3 "Immateriella anläggningstillgångar" ska tillämpas vid redovisning av immateriella investeringar.

Finansiella investeringar

Finansiella investeringar utgörs av långsiktiga placeringar, till exempel i aktier eller obligationer. RKR:s rekommendation R7 "Finansiella tillgångar och finansiella skulder" ska tillämpas vid redovisning av finansiella investeringar.

Investeringsprocess

Fem-årig investeringsplan

Avdelningarna/förvaltningarna ansvarar tillsammans med ekonomifunktionen för att i början av året revidera den kommande fem-åriga investeringsplanen.

Samhällsbyggnadsavdelningen tar i dialog med avdelningarna/förvaltningarna fram förslag till verksamhetsanpassningar utifrån önskade behov. Prioriteringar görs för att inrymma behoven i investeringsbudgeten för verksamhetsanpassningar.

Avdelningarnas/förvaltningarnas behov av IT-investeringar (utöver löpande utbyte av kontorsdatorer) samordnas med staben. Staben tar i dialog med avdelningarna/förvaltningarna fram förslag till prioriteringar för att inrymma behoven i stabens investeringsbudget för IT-investeringar.

Senast under april månad ska investeringsmöten genomföras, med avdelningarna/förvaltningarna och ekonomifunktionen, för att fastställa den investeringsplan som kommunfullmäktige ska besluta om i juni.

Uppföljning och redovisning

Avdelnings/förvaltningschef ansvarar för att löpande följa upp enskilda projekt, vad gäller ekonomi, genomförande och tidsplanering. Negativa avvikelser av ett enskilt investeringsprojekt ska hanteras och inrymmas inom varje avdelnings/förvaltnings totala investeringsbudget.

För större investeringsprojekt, ansvarar tillsatt styrgrupp, för löpande uppföljningar. Avvikelser som har betydande ekonomisk eller annan viktig påverkan, ska löpande informeras till kommunstyrelsen med förslag på åtgärder.

Grundprincipen är att investeringsramarna ska hållas. Om de behöver justeras, krävs beslut i kommunfullmäktige.

Investeringsredovisningen ingår som egen del i delårsrapport och årsredovisning. Investeringsredovisningen ska ge en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet, inklusive under året genomförda investeringar som finansierats via finansiell leasing eller erhållits genom gåva.

Aktivering

Bräcke kommun

Investeringar aktiveras efter färdigställande som materiella anläggningstillgångar och delas då in i:

- Mark, byggnader och tekniska anläggningar
- Maskiner och inventarier
- Övriga materiella anläggningstillgångar:

En investering ska aktiveras som anläggningstillgång när tillgången tas i bruk. I Bräcke kommun aktiveras färdigställda investeringar i samband med delårsbokslut per den 31 augusti och i samband med årsbokslut den 31 december.

I ett investeringsprojekt som består av flera delprojekt kan delprojektet uppfylla kraven på aktivering när delprojektet tas i bruk. Exempel på ett sådant projekt kan vara ny-/ombyggnation av en skola som byggs/renoveras i etapper och där verksamheten kan flytta in allt eftersom lokalerna är färdiga.

När en investering aktiveras ska anskaffningsvärdet beräknas. I anskaffningsvärdet för en tillverkad anläggningstillgång, ska utöver sådana kostnader som direkt kan hänföras till produktionen av tillgången, en skälig andel av indirekta tillverkningskostnader räknas in. Med kostnad avses i detta sammanhang utgifter. De utgifter som aktiveras ska följaktligen vara direkt hänförliga, eller ha en nära anknytning till tillverkningen av tillgången samt bidra till tillgångens framtida värde och/eller servicepotential.

Löner för personal som arbetar med att utveckla eller iordningställa anläggningstillgångar ska tas med i anskaffningsvärdet. Dock får endast löneutgift för den nedlagda arbetstiden tas med. Det kräver att tidredovisning sker och används som grund för aktivering.

Ett statligt investeringsbidrag ska inte minska anskaffningsvärdet utan ska redovisas som en förutbetalad intäkt och intäktsföras på ett sätt som återspeglar investeringens nyttjande och förbrukning.

Avskrivningar

Anläggningstillgångar som fortlöpande minskar i värde ska årligen belastas med värdeminskning (avskrivning). Avskrivningarna ska spegla hur tillgångarnas värde och/eller servicepotential successivt förbrukas. Det är den ekonomiska livslängden som avgör avskrivningstiden.

Avskrivningstiden ska årligen omprövas och ändras om väsentlig skillnad finns mot tillgångens kvarvarande ekonomiska livslängd.

Avskrivning ska ske från och med den tidpunkt då tillgången kan tas i bruk. I Bräcke kommun påbörjas avskrivning den 1 januari året efter det år investeringen aktiverats. Motivet till det är att i budgetarbetet inför kommande budgetår, kunna ta fram mer korrekta uppgifter för avskrivningar och internräntor.

Avskrivningen kostnadsförs i huvudsak i den verksamhet som nyttjar anläggningstillgången. IT-investeringar kostnadsförs dock på staben, om de inte nycklas ut.

För tillgångar med bestående värden görs ingen avskrivning. Exempel på sådana tillgångar är mark och viss typ av konst.

Internränta och verklig ränta

Internränta beräknas på det oavskrivna bokförda värdet på anläggningstillgångarna. Internränta debiteras verksamheterna och krediteras finansieringen och är därmed budgetneutral för kommunen. Kommunen följer SKR:s rekommendationer om internränta.

Även den taxefinansierade verksamheten belastas med internränta för sina delar av kommunens anläggningstillgångar. För de anläggningstillgångar inom VA och renhållning där kommunen gjort nyupplåning kostnadsförs istället den verkliga räntekostnaden för lånet.

Komponenter

Investeringar i byggnader och andra anläggningar berörs i många fall av komponent-redovisning, vilket innebär att större projekt ska brytas ner i olika komponenter. Förväntas skillnaden i förbrukningen i de komponenter som ingår i en materiell anläggningstillgång vara väsentlig, ska tillgången delas upp på dessa och respektive komponent ska skrivas av separat utifrån sin beräknade ekonomiska livslängd. Exempel på komponenter är en byggnad som bryts ner i stomme, tak, golv, elinstallationer med mera. För samtliga investeringar inom samhällsbyggnadsavdelningen tillämpas komponentavskrivning.

En återanskaffning av komponent redovisas som anskaffning av ny anläggningstillgång och eventuellt kvarvarande redovisat värde för den ersatta enheten kostnadsförs. Därför är det viktigt att ekonomifunktionen alltid får vetskap om att sådana utbyten skett.

Under anläggningens livslängd bibehålls tillgångens skick genom planerat underhåll. Mindre delar i en komponent som går sönder och åtgärdas, räknas inte som investering utan som löpande reparationer och ska kostnadsföras direkt.

I samband med aktiveringen görs bedömning av uppdelning av komponenter samt nyttjandeperiod.

Nedskrivningar

Har värdet på en anläggningstillgång varaktigt gått ned ska nedskrivning ske med det engångsbelopp som anses nödvändigt. En nedskrivning ska avse oförutsedda och kraftiga värdeminskningar. En nedskrivning ska kostnadsföras i resultaträkningen.

När en tillgång skrivits ned ska framtida avskrivningar anpassas så att det nya redovisade värdet, efter avdrag för eventuellt restvärde, fördelas över tillgångens återstående nyttjandeperiod.

Om en tidigare nedskrivning, helt eller delvis, inte längre är motiverad, ska en återföring av en nedskrivning omedelbart redovisas i resultaträkningen. En återföring av en tidigare nedskrivning får dock inte leda till att det redovisade värdet överstiger vad som skulle ha redovisats (efter avskrivningar) om ingen nedskrivning hade gjorts.

Bedömning av nedskrivningsbehov görs vid varje årsskifte, utifrån RKR:s rekommendation RKR 6 "Nedskrivningar".

Utrangering eller avyttring

När anläggningstillgången inte längre finns kvar i verksamheten (den är såld eller tagits ur bruk och bedöms sakna värde vid en framtida avyttring), ska den bokas bort ur anläggningsregistret. Det gäller också om den förstörts i brand, blivit stulen eller på annat sätt förstörts. Eventuellt kvarvarande värde belastar årets resultat. Det är verksamheternas ansvar att löpande informera ekonomifunktionen vid utrangeringar och avyttringar.

Inventarielistor

Varje avdelning/förvaltning ansvarar för vilka inventarier som behöver förtecknas. Normalt sett behöver inte möbler och liknande utrustning förtecknas. Följande kategorier kan vara vägledande:

- Stöldkänslig utrustning/inventarier – som stöldkänsliga inventarier räknas till exempel datorer, skrivare, projektorer, musikinstrument, verktyg och maskiner.
- Konstföremål
- Övriga inventarier – inventarier av betydande värde för verksamhetens behov och som har ett värde på minst ett prisbasbelopp.